

Temaplansje: 2

Ikke gå der det er røyk

Greit å vite for voksne:

Mennesket har en naturlig frykt for flammer. Vi vet at vi kan brenne oss, derfor holder vi oss på avstand. Røyk har vi dessverre ikke den samme respekten for. De fleste som omkommer i brann, dør som følge av røykforgiftning. I tillegg får mange personer alvorlige røykskader etter å ha oppholdt seg for lenge i røykfylte rom.

Brannrøyk inneholder mange ulike giftige gasser, avhengig av hva som brenner. Den vanligste gassen, karbonmonoksyd (kullos/CO), er både usynlig og luktfri. Dermed merker vi ikke når konsentrasjonen av denne gassen blir for høy. Kullos hindrer menneskekroppen i å ta til seg oksygen, slik at mennesker i løpet av få minutter kan miste bevisstheten og omkomme.

Hovedregelen er derfor at man aldri skal oppholde seg eller bevege seg gjennom rom der det er røyk. Så lenge man er i et sted som er fritt for røyk, er det ofte tryggere å vente på hjelp enn å gå gjennom røyken.

Som en aller siste utvei hvis man absolutt må gjennom et røykfylt rom, kan man kripe langs gulvet. Varmen i en brann får nemlig røyken til å stige oppover. Derfor vil et rom normalt fylles med røyk ovenfra og ned. I tiden før en brann er fullt utviklet, vil det dermed være en luftlomme nede ved gulvet hvor man delvis både kan se og puste. I mørke rom kan det være lurt å forflytte seg langs veggen, slik at man klarer å orientere seg og finne utgangen.

Samtaleemner

- Hva er røyk?
- Hvordan ser røyk ut? Hvilke farger har den? Hva lukter den?
- Hva er det som lager røyk? Gi eksempler på ting som lager røyk.
- Hvordan beveger røyken seg?

Aktiviteter

Eksperiment: Tenn på et stearinlys og blås det forsiktig ut igjen. Vis hvordan røyken stiger opp mot taket.

Øvelse: La barna få bind for øynene, og la dem prøve å finne veien ut ved å føle seg fram langs veggen.

Rollespill

Eldar: Er det ikke rart med røyk, Vanja?

Vanja: Hva er så rart med røyk?

Eldar: At den ikke detter ned. Jeg mener, når jeg kaster en ball opp i lufta, så detter den jo ned igjen. Men røyk kan liksom fly i lufta.

Vanja: Jeg synes det er enda rarere at vi ikke kan kjenne røyken, selv om vi tar på den.

Eldar: Vi kan jo lukte røyken. Den lukter vondt, og er ekkel å puste i.

Vanja: Ja, den lukter fælt.

Eldar: Husker du den gangen vi var på båttur og pappa tente bål på en liten holme, for at vi skulle grille pølser? Når vi satt og grillet pølser, kom det en vind som blåste røyken rett i fjeset mitt. Jeg hostet og hostet lenge etterpå.

Eldar later som om han nettopp har pustet i masse røyk, og hoster og harker så han blir helt sliten. Vanja ler og tullehoster hun også.

Vanja: Men tenk om det blir brann her inne, og rommet blir fullt av røyk. Hvordan skal vi klare å puste da?

Eldar: Da må vi gå ut så raskt vi kan, slik at vi får luft.

Vanja: Ja, men det kan jo bli så mye røyk at vi hoster slik at vi ikke klarer å gå i det hele tatt! Hva gjør vi da?

Eldar: Da må vi kripe på gulvet.

Vanja: Kripe på gulvet? Hvorfor det?

Eldar: Røyken flyr, ikke sant? Vi kan kripe under røyken!

Vanja: Kjempelurt! Men vi må kripe fort, ikke sant?

Eldar: Ikke sakte, i alle fall.

Eldar og Vanja kryper raskt rundt på gulvet.

Eldar: Men hva hvis det er helt mørkt? Hvordan vet vi hvilken vei vi skal kripe da?

Eldar lukker øynene og kryper videre. Dunk! Han kryper rett i veggen med hodet først... Vanja ler.

Vanja: Da kan vi jo bare kripe langs veggen helt bort til døra. Da finner vi veien!

Vanja viser hvordan. Hun kryper langs veggen og føler seg fram til døra. Eldar prøver på det samme, og finner også lett veien til døra.

Eldar: Dette må vi øve mer på!

Vanja: Skal vi slå av lyset og prøve når det er helt mørkt?

Eldar: Vil du det, du som er så mørkeredd?

Vanja: Jeg er ikke mørkeredd! For nå vet jeg hvordan jeg skal finne veien ut fra rommet, selv om det er mørkt.

Eldar: Ja, og så er jo jeg her og passer på deg!